

DESATORO OTÁZOK PRE MINISTRA PRÁCE K MINIMÁLNEJ MZDE

RÓBERT CHOVANCULIAK

robert.chovanculiak@iness.sk

Minimálna mzda je zlý nástroj na naplnenie dobrého cieľa. Zvyšovanie príjmov ľuďom s nízkymi mzdami prostredníctvom centrálnej, plošnej a povinnej cenovej regulácie nutne prináša so sebou nezamýšľané dôsledky. Tými najčastejšími býva zánik pracovných miest a brzdenie vzniku nových, zvyšovanie cien tovarov a služieb a obmedzenie možnosti rôznym znevýhodneným skupinám obyvateľstva zaradiť sa do pracovného života. Tieto negatívne nezamýšľané dôsledky sú o to väčšie, o čo viac politici tlačia na pílu a zvyšujú minimálnu mzdu neúmerne rýchlo.

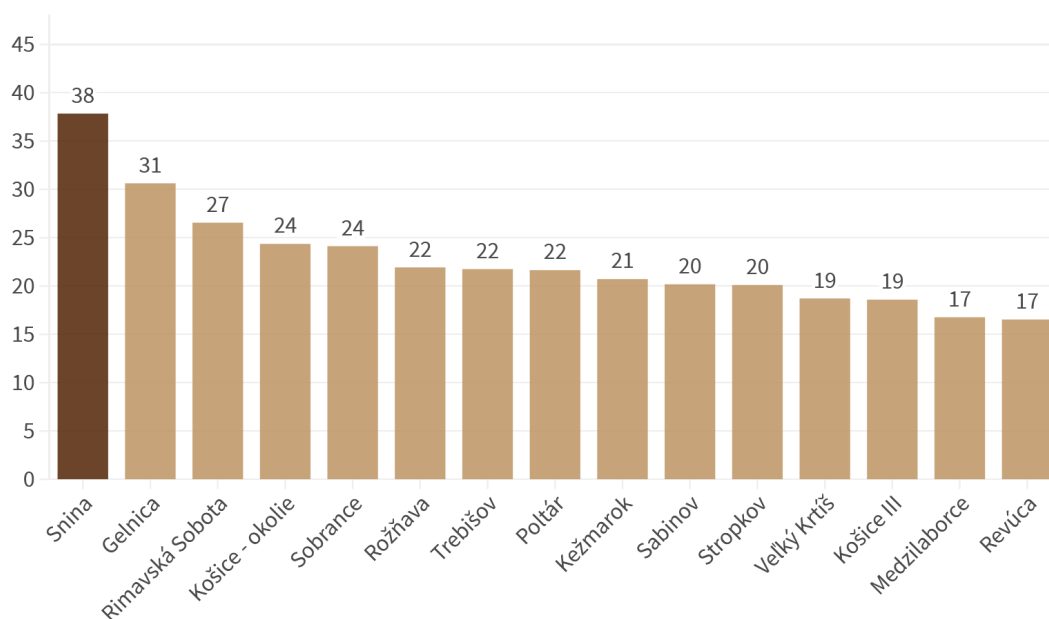
Politici majú pritom po ruke silnú zbraň s názvom odvodová odpočítateľná položka. To je najefektívnejší spôsob ako dosiahnuť cieľ – zvýšiť čistý príjem ľudí s nízkymi mzdami, a pritom nepoškodiť nezamestnaných. To však znamená vytvoriť na to priestor v rozpočte, nezvyšovať staré a nezavádzať nové výdavky. Aj z toho dôvodu politici čelia každý rok neodolateľnému vábeniu znova navýšiť minimálnu mzdu. Minimálna mzda je síce zlý nástroj na zvyšovanie životnej úrovne, ale dobrý nástroj na politickú marketingovú kampaň s využitím zdrojov súkromného sektora.

Verejná diskusia o negatívnych dopadoch prudkého zvyšovania minimálnej mzdy na Slovensku však zúfalo chýba. Preto posielame súčasnému ministrovi práce 10 otázok a vyzývame ho, aby ich verejne zodpovedal predtým, ako sa rozhodne aj tento rok pristúpiť k zvýšeniu minimálnej mzdy na rok 2022.

Slovensko je krajina nevhodná pre vysokú plošnú minimálnu mzdu

- I. Slovensko je krajina s veľkými regionálnymi rozdielmi, extrémne vysokým podielom dlhodobo nezamestnaných a s najväčšou mierou nezamestnanosti medzi ľuďmi so základným vzdelaním v EÚ. To všetko sú faktory, ktoré podľa výskumov zosilňujú negatívne dopady minimálnej mzdy. **Pán minister, prečo za takýchto podmienok hazardovať s osudom desaťtisícov ľudí v zaostávajúcich regiónoch a naďalej zvyšovať už tak vysokú minimálnu mzdu?**
- II. Od novembra 2020 do mája 2021 na Slovensku pribudlo 15-tisíc uchádzačov o zamestnanie. Pričom takmer polovica z nich bola z 10 okresov, kde žije len 16 % všetkých obyvateľov SR. Ide o okresy Lučenec, Revúca, Rimavská Sobota, Bardejov, Kežmarok, Prešov, Vranov nad Topľou, Košice - okolie, Michalovce a Trebišov. Tieto okresy dlhodobo patria medzi ekonomicky zaostávajúce a ekonomická literatúra potvrdzuje, že minimálna mzda tu škodí najviac. **Pán minister, mohli by ste vysvetliť, ako týmto okresom pomôže jej ďalšie zvýšenie?**
- III. Koronakríza najvýraznejšie zasiahla chudobné oblasti. Na začiatku roka 2020 sme mali 4 okresy s vyššou mierou nezamestnanosti ako 15 %. V polovici roka 2021 ich už bolo 10. A v dvoch z nich dokonca podiel nezamestnaných presahuje 20 %. **Nemyslíte si, že zvýšenie minimálnej mzdy v týchto okresoch len zakonzervuje vysokú mieru nezamestnanosti na najbližšie roky?**
- IV. V Gelnici, Snine, Sobrance a v okolí Košíc čaká 25 až 38 nezamestnaných na jedno voľné pracovné miesto. **Ako týmto ľuďom, pán minister, pomôže ďalšie zvýšenie minimálnej mzdy?**

Počet nezamestnaných čakajúcich na prácu na jedno voľné pracovné miesto (jún, 2021)

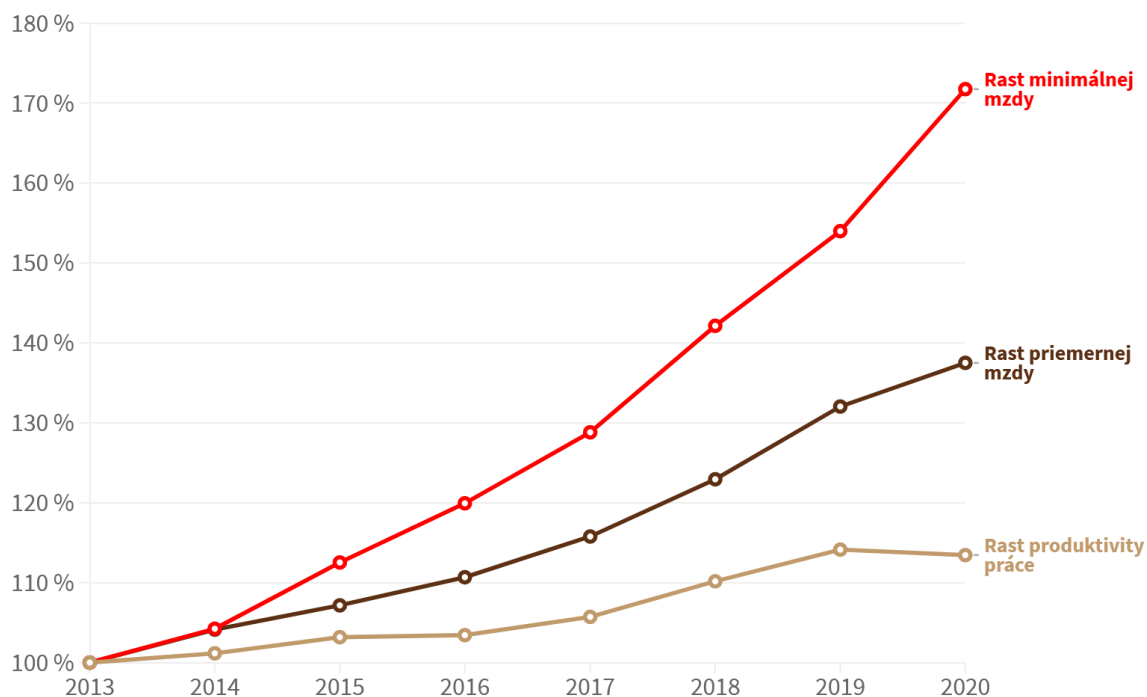

Minimálna mzda rástla na Slovensku posledné roky prírýchlo

- V. Za posledných 8 rokov vzrástla na Slovensku minimálna mzda o 84 %, priemerná mzda o 46 %, ale produktivita práce len o 21 %. Vyššie mzdy sa dajú dlhodobo udržať len pri rastúcej produktivite práce.

Nie je podľa Vás, pán minister, štyrikrát rýchlejší rast minimálnej mzdy než produktivity práce dôvodom na budúročné zmrazenie minimálnej mzdy?

Kumulatívny rast produktivity práce, priemernej mzdy a minimálnej mzdy v SR za roky 2013-2021

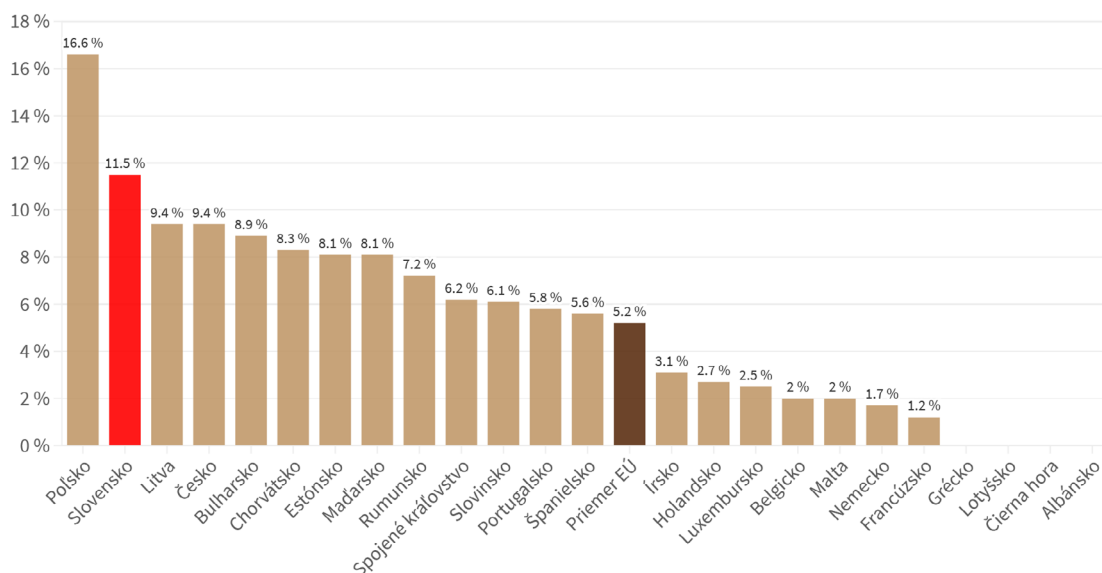

- VI. Predminulý rok (2019) malo Slovinsko v EÚ najvyššiu minimálnu mzdu vzhľadom na mzdovú úroveň. Ich minimálna mzda dosiahla výšku 51 % priemernej mzdy. Slovensko sa tento rok dostalo na úroveň 52 %, pričom v roku 2013 to bolo 41 %. **Vysvetlite nám dôvod, prečo sa vyspelé krajiny nesnažia tandem Slovinsko-Slovensko predbehnúť?**

- VII. Odborníci zo Slovak Business Agency, Národnej banky Slovenska, alebo Inštitútu finančnej politiky na Ministerstve financií SR minulé roky volali po zmrazení rastu minimálnej mzdy a varujú pred negatívnymi dôsledkami jej ďalšieho zvyšovania. **Pán minister, nie je podľa Vás na čase počúvať týchto odborníkov?**

VIII. K rastu priemernej mzdy v roku 2020 výrazným spôsobom prispelo zvyšovanie miezd zamestnancov vo verejnej správe. Priemerná mzda vo verejnom sektore vzrástla o 8,6 %, kým v súkromnom len o 2,2 %. Taktiež k rastu priemernej mzdy prispel aj rekordný nárast minimálnej mzdy o 11,5 %. V súčasnosti platí vzorec, ktorý určuje, že minimálna mzda je 57 % z priemernej mzdy spred dvoch rokov. **Pán minister, skutočne vám príde správne zvýšiť budúci rok minimálnu mzdu malým a stredným podnikom v súkromnom sektore len preto, že vláda v roku 2020 zvyšovala mzdy verejným zamestnancom a robila si kampaň zvyšovaním minimálnej mzdy?**

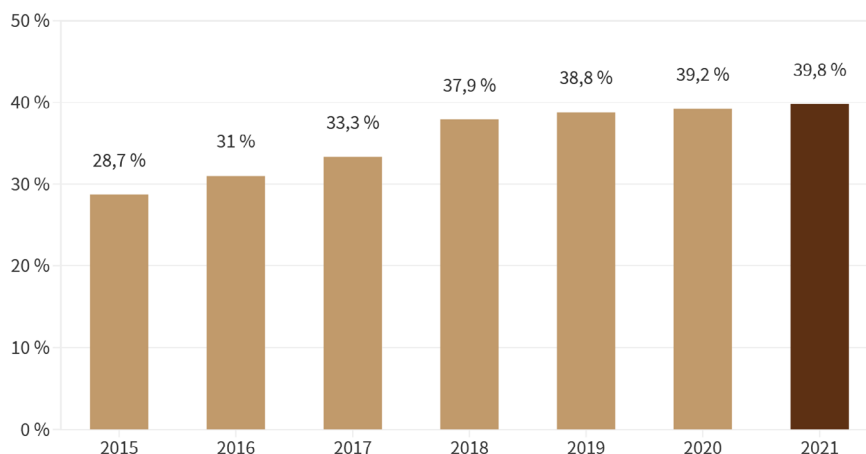
Rast minimálnej mzdy v pandemickom roku 2020 v EÚ

Skutočný problém nie je nízka minimálna mzda ale vysoké dane a odvody

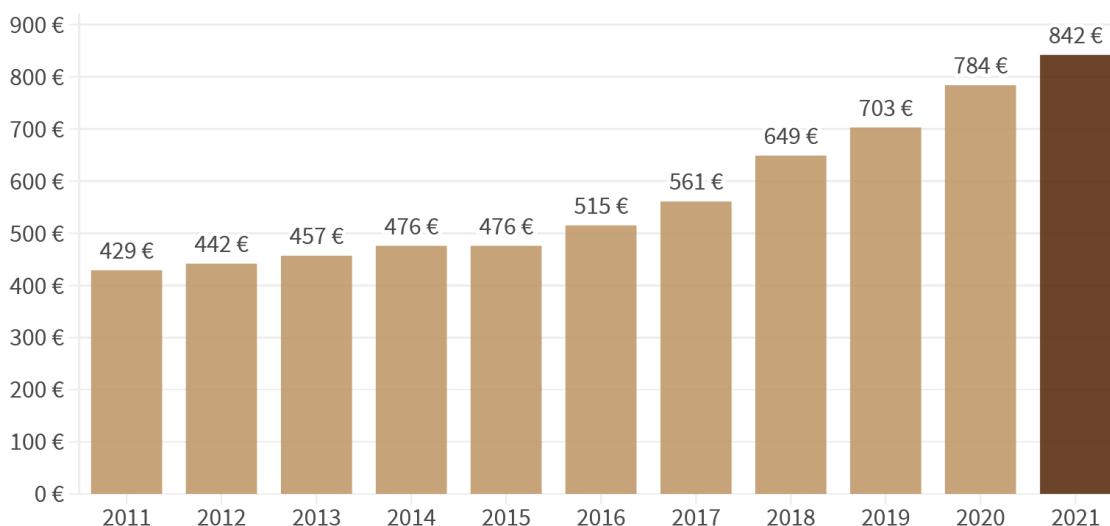
IX. Miera daňovo-odvodového zaťaženia práce ľudí s minimálnou mzdou vzrástla medzi rokmi 2015 a 2021 z 30 % na 40 %. To znamená, že v roku 2015 dostali zamestnanci s minimálnou mzdou 70 centov zo zarobeného eura. V roku 2021 to je už len približne 60 centov. Zvyšok si zoberie štát na daniach a odvodoch. **Pán minister, prečo nezvyšovať čistý príjem týchto ľudí znížením daňovo-odvodového zaťaženia?**

Miera daňovo-odvodového zaťaženia práce za minimálnu mzdu

- X. Ak by prešiel návrh zvýšiť minimálnu mzdu na 646 eur, zvýšilo by to minimálne mzdové náklady na 873 eur. Na zamestnanca, ktorý sa vo svojej práci obtrie o hotovosť sa automaticky vzťahuje druhý stupeň minimálnej mzdy a to znamená minimálne mzdové náklady vo výške 1 048 eur. **Naozaj si myslíte, pán minister, že v dnešnej dobe dokáže vytvoriť dlhodobo nezamestnaný človek z Medzilaboriec pravidelne každý mesiac hodnotu vyššiu než 1 048 eur, aby si našiel zamestnanie?**

Rast mzdových nákladov na minimálnu mzdu

Chceme počuť odpovede na otázky, pán minister

Na konci dňa bude rozhodnutie o ďalšom zvyšovaní minimálnej mzdy znova v rukách ministra práce. Všetci jeho predchodcovia sa počas posledných 8 rokov nechali uniesť emóciami a vidinou lacno nadobudnutej popularity. **Slovensko stále čaká na ministra, ktorý sa dokáže bez emócií pozrieť na tvrdé dáta, trpezlivo zhodnotí situáciu na Slovenskom trhu práce a zvýši šancu ľudí z chudobných okresov nájsť si prácu.**

Súčasný pán minister môže byť tým ministrom, ktorý toto dokáže. Stačí, ak sa pokúsi úprimne zodpovedať 10 vyššie naformulovaných otázok. **Odpovede, ktoré dostane, mu nemôžu dovoliť pridať sa k zástupom jeho predchodcov, ktorí ľahostajne hazardovali s osudom tých najzraniteľnejších ľudí z ekonomicky zaostalých oblastí.** Zmrazme rast zákazu pracovať pre znevýhodnených uchádzačov o zamestnanie a pomôžme im tak zaradiť sa do produktívneho života.

O autorovi

Róbert Chovanculiak do INESS nastúpil po predchádzajúcej spolupráci v roku 2015. Pracovné skúsenosti predtým nadobudol aj ako analytik v Národnej agentúre pre rozvoj malého a stredného podnikania. Vo svojom výskume sa venuje fungovaniu verejného sektora, internetovým technológiám a školstvu. Je autorom knihy „Pokrok bez povolenia - Ako zdieľaná ekonomika, crowdfunding a kryptomeny menia svet“.

Vydal: INESS - Inštitút ekonomických a spoločenských analýz
www.iness.sk

Autor: Róbert Chovanculiak

Grafický dizajn: Mona Múza / INESS

Rok vydania: 2021

Kontakt:

Róbert Chovanculiak

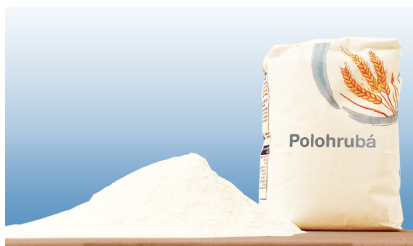
robert.chovanculiak@iness.sk

Aktuálne publikácie

45 DÔVODOV, PREČO ZMRAZIŤ MINIMÁLNU MZDU

45 dôvodov, prečo zmraziť minimálnu mzdu je publikácia, ktorá na jednej strane predstavuje argumentačný arzenál do politickej debaty, na druhej strane je to analytická balada o neružovej budúcnosti zaostalých regiónov a znevýhodnených uchádzačov o zamestnanie.

POLOHRUBÁ MZDA VYTVÁRA DAŇOVO-ODVODOVÝ GULÁŠ

Odvody platené zamestnávateľom nie sú súčasťou hrubej mzdy. Dnešná „hrubá mzda“ je tak v skutočnosti len „polohrubá“. Skutočná hrubá mzda by mala zahŕňať všetky dane a odvody platené z produktívnej práce. O tom, prečo je to problém hovorí publikácia **Polohrubá mzda vytvára daňovo-odvodový guláš**.

ŽIVNOSTNÍK VS ZAMESTNANEC

V roku 2021 sa opäť rozhorela debata o daňovom zaťažení živnostníkov. Upozorňujeme na to, že odmena živnostníka má dve ekonomické zložky – podnikateľskú odmenu (zisk) a odmenu za prácu. Preto nemá zmysel porovnávať zdanenie týchto dvoch činností. Nemáme problém nízko zdanených živnostníkov, ale vysoko zdanených zamestnancov.

REFORMNÝ REŠTART V ZDRAVOTNÍCTVE

Publikácia **Reformný reštart v zdravotníctve** je výzvou k zakotveniu systému do jasnej štruktúry síl a vzťahov tak, aby bol pripravený čeliť výzvam nielen dnešným, ale aj výzvam budúcnosti. Vyzývame k dotiahnutiu pôvodného zámeru reforiem 2004-2006: vytvorenie systému manažovanej konkurencie.

EKONOMICKÁ ANALÝZA ZÁKONA O DIGITÁLNYCH TRHOCH

V publikácii s názvom **Ekonomická analýza zákona o digitálnych trhoch** poukazujeme na nedostatky DMA a upozorňujeme na možné nezamýšľané dôsledky tejto regulácie. Okrem toho navrhujeme aj spôsob, ako upraviť navrhovaný postup regulovania internetových spoločností.

NEROVNOSŤ PRÍJMOV POZORNOSŤ TREBA VENOVAŤ CHUDBNÝM, NIE BOHATÝM

V roku 2018 bola príjmová nerovnosť na Slovensku najnižšia v EÚ. I napriek tomu si Slováci myslia, že príjmové rozdiely sú veľké a vláda by ich mala znižovať. Nerovnosť príjmov je však žiadúci stav a problémom je práve snaha o vymáhanie rovnosti. Pozornosť treba venovať nadmernej nerovnosti príjmov a sociálnej mobilite.

